

§ 107

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Paavo Arhinmäen ym. talousarvioaloitteesta määrärahan osoittamiseksi koronan jälkihoito-ohjelmaan, jolla tuetaan lapsia ja nuoria

HEL 2021-002866 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Lautakunta kannattaa aloitetta, mutta toteaa, että sen tavoitteita ei ole mahdollista toteuttaa kaupunginhallituksen antaman alustavan raamin (23.8.2021) puitteissa ja aloitteen toteuttaminen vaatisi siksi erillisen rahoituksen. Mikäli talousarvioehdotusten jatkokäsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päättää toteuttaa tilapäisiä ja kestoaltaan rajallisia määrärahakohdennuksia koronapandemian synnyttämän hyvinvointivielan korjaamiseksi, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa erillistä, määrärahaista lisämäärärahan kohdentamista lasten ja nuorten harrastustoimintaan, nuorten mielenterveyden tukitoimiin, nuorten työllistämistöimiin sekä kohdennettuun nuorisotyöhön.

Koronaepidemia on vaikeuttanut erityisesti jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tilannetta. Koronakevään 2020 aikana vajaa viidennes lapsista ja nuorista lopetti lähes kaiken harrastamisen. Mielen hyvinvoinnin haasteet ovat yleistyneet ja epidemia on lisännyt yksinäisyyden ja alakuloisuuden kokemuksia. Harrastukset ja mielekäs vapaa-aika tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia sekä vahvistavat identiteettiä. Harrastamisen edistämisen toimenpiteet ovat myös mielenterveyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta merkittäviä tekoja.

Helsingissä koronaviruspandemian vuoksi tehdyt rajoitukset näkyivät selvästi lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien toteutumisessa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa kaupungissa laajasti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista ja harrastuksia järjestävien toimijoiden toimintaedellytyksistä. Koska palvelut olivat laajasti kiinni ja harrastustoiminta pysäytetty, ei esimerkiksi nuorisotaloille, kulttuuriharrastuksiin tai liikuntaseurojen toimintaan ollut mahdollisuutta osallistua.

Kaupungin koronakoordinaatioryhmässä sekä Suomen valtion hybridistrategiassa on korostettu lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksien turvaamista aina epidemiatilanteen niin mahdollistaessa. Vaikuttaa kuitenkin selvältä, että pandemiasta johtuneet rajoitukset ovat aiheuttaneet harrastajakatoa ja merkittäviä taloudellisia ja

toiminnallisia haasteita toimintaa järjestäville yrityksille ja yhteisöille. Vuonna 2020 kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi 900 000 euroa osana kolmivuotisavustuksia liikkumisen lisäämiseksi ja lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastustoiminnan edistämiseksi. Samana vuonna avattiin myös koronatoimenpiteenä mahdollisuus hakea pikaavustuksia liikunnan, nuorisotoiminnan ja kulttuurin uudenlaisen toiminnan, yhteisöllisyyden ja etätekemisen digitaaliseen tai muilla keinoin edistämiseen. Avustussumma oli kokonaisuudessaan 300 000 euroa, josta hakijan maksimiavustus 5 000 euroa. Myös liikunnan avustuspäärärahoista varattiin 230 000 euroa korona-avustuksiin, joista osa kohdennettiin lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on päättänyt, että se ei tule perimään takaisin yhteisöille myönnettyjä toiminta-avustuksia koronapandemiasta johtuvien toiminnan muutosten vuoksi. Kaupunginvaltuusto on lisännyt 16.6.2021 päätöksellään 3,5 miljoonaa euroa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan avustuspäärärahoihin, josta merkittävä osa tullaan esittelijän ehdotuksen mukaan suuntaamaan lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

Harrastuksia järjestävät toimijat ovat esittäneet laajasti huolta harrastuspudokkuudesta. Esimerkiksi Olympiakomitea on selvitykseensä nojaten esittänyt erityisen huolensa lasten ja nuorten harrastustoimintaa koskien perustuen lisenssimäärien vähenemiseen. Selvityksen mukaan vuonna 2020 seurat hankkivat 50 000 lisenssiä vähemmän kuin edeltävänä vuonna ja alle 18-vuotiaiden osalta lisenssien määrä vähentyi 27 000:lla, mikä merkitsee 8 % tiputusta.

Helsingissä ja Suomessa yleisesti ottaen harrastamisen tilanne on ennen pandemiaa ollut melko hyvä. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn mukaan alakoululaisista 90,9 % harrastaa jotakin viikoittain, kun yläkoululaisilla luku on peräti 96,2 %.

Helsingissä käynnistettiin 19.4.2021 Suomen harrastamisen mallin mukainen toiminta, jossa kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialat järjestävät yhteistyössä kumppaneiden kanssa harrastustoimintaa 3.–9.-luokkalaisten omalla koululla koulupäivän jälkeen. Harrastuksia luonnehtii maksuttomuus, matala kynnyks, yhdenvertaisuus, lapsi-, nuori- ja perhelähtöisyys sekä harrastusten laadukkuus ja turvallisuus. Yksi mallin tavoitteista on tavoittaa myös harrastamaton 10% lapsista ja nuorista. Syyskuussa 2021 toiminta on käynnissä 92 helsinkiläisessä koulussa ja tulee laajenemaan syksyn 2021 aikana kaikkiin 102 helsinkiläiseen peruskouluun.

Suomen harrastamisen mallin käynnistyminen on konkreettinen ja laaja-alainen toimenpide harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi ja sen takaamiseksi, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus harrastukseen.

Koronapandemian jälkihoidossa tulee kiinnittää kaupungin yhteisin, laaja-alaisin toimenpitein huomiota siihen, että nuorten jaksamisesta ja mielenterveydestä pidetään huolta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla tämä tarkoittaa alueellisen nuorisotyön vahvistamista nuorten määrän kasvaessa, nuorten työllistämisen edistämistä, harrastamisen tukitoimia sekä myös kohdennettua nuorisotyötä ja tukea niille nuorille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Nuorisopalveluissa jo käytössä olevan PD-mallin vaikuttavuutta pyritään parantamaan paikkatietoa hyödyntämällä.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta katsoo, että lasten ja nuorten harrastustoiminnan palautumiseksi koronan jälkihuollossa tulee hyödyntää Suomen mallin mukaista harrastustoimintaa, tukea harrastustoimintaa järjestävien yhteisöjen toimintaedellytyksiä toiminta- ja muilla avustuksilla sekä vahvistaa alueellista ja kohdistettua nuorisotyötä niiden nuorten tukemiseksi, jotka ovat pahiten kärsineet koronatilanteen aiheuttamista rajoituksista.

Lautakunnan mukaan jälkihuollossa on myös hyvä tarkastella eri ikäryhmien ja alueiden harrastamisaktiivisuutta ja erityisesti harrastuspu-dokkuutta.

Käsittely

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Korvataan lausuntoehdotuksen toisen kappaleen ensimmäinen lause seuraavasti:

Lautakunta kannattaa aloitetta, mutta toteaa, että sen tavoitteita ei ole mahdollista toteuttaa kaupunginhallituksen antaman alustavan raamin (23.8.2021) puitteissa ja aloitteen toteuttaminen vaatisi siksi erillisen rahoituksen.

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 5

Eeva Kärkkäinen, Heimo Laaksonen, Teija Makkonen, Dani Niskanen, Nina Suomalainen

Ei-äännet: 8

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Paavo Arhinmäki, Joel Harkimo, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Tuomas Tuomi-Nikula

07.09.2021

Asia/4

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 5–8.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Martti Rasa, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28748
martti.rasa(a)hel.fi
Reetta Sariola, kehittämissyksikön päällikkö, puhelin: 310 32987
reetta.sariola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioaloite, Määrärahan osoittaminen koronan jälkihoito-ohjelmaan, jolla tuetaan lapsia ja nuoria, Arhinmäki Paavo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen 23.8.2021 päättämän talousarvioraamin sisällä ei ole mahdollista tehdä erillistä kohdennusta harrastustoiminnan järjestäjien jälkihoito-ohjelmaan aloitteen kuvaamalla tavalla. Mikäli talousarvioehdotusten jatkokäsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päättää toteuttaa tilapäisiä ja kestoaltaan rajallisia määrärahaohdennuksia koronapandemian synnyttämän hyvinvointivelan korjaamiseksi, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa erillistä, määrärahaista lisämäärärahan kohdentamista lasten ja nuorten harrastustoimintaan, nuorten mielenterveyden tukitoimiin, nuorten työllistämistöimiin sekä kohdennettuun nuorisotyöhön.

Koronaepidemia on vaikeuttanut erityisesti jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tilannetta. Koronakevään 2020 aikana vajaa viidennes lapsista ja nuorista lopetti lähes kaiken harrastamisen. Mielen hyvinvoinnin haasteet ovat yleistyneet ja epidemia on lisännyt yksinäisyyden ja alakuloisuuden kokemuksia. Harrastukset ja mielekäs vapaa-aika tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia sekä vahvis-

tavat identiteettiä. Harrastamisen edistämisen toimenpiteet ovat myös mielenterveyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta merkittäviä tekoja.

Helsingissä koronaviruspandemian vuoksi tehdyt rajoitukset näkyivät selvästi lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien toteutumisessa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa kaupungissa laajasti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista ja harrastuksia järjestävien toimijoiden toimintaedellytyksistä. Koska palvelut olivat laajasti kiinni ja harrastustoiminta pysäytetty, ei esimerkiksi nuorisotaloille, kulttuuriharrastuksiin tai liikuntaseurojen toimintaan ollut mahdollisuutta osallistua.

Kaupungin koronakoordinaatioryhmässä sekä Suomen valtion hybridistrategiassa on korostettu lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksien turvaamista aina epidemiatilanteen niin mahdollistaessa. Vaikuttaa kuitenkin selvältä, että pandemiasta johtuneet rajoitukset ovat aiheuttaneet harrastajakatoa ja merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia haasteita toimintaa järjestäville yrityksille ja yhteisöille. Vuonna 2020 kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi 900 000 euroa osana kolmivuotisavustuksia liikkumisen lisäämiseksi ja lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastustoiminnan edistämiseksi. Samana vuonna avattiin myös koronatoimenpiteenä mahdollisuus hakea pikaavustuksia liikunnan, nuorisotoiminnan ja kulttuurin uudenlaisen toiminnan, yhteisöllisyyden ja etätekemisen digitaaliseen tai muilla keinoin edistämiseen. Avustussumma oli kokonaisuudessaan 300 000 euroa, josta hakijan maksimiavustus 5 000 euroa. Myös liikunnan avustuspäärärahoista varattiin 230 000 euroa korona-avustuksiin, joista osa kohdennettiin lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on päättänyt, että se ei tule perimään takaisin yhteisöille myönnettyjä toiminta-avustuksia koronapandemiasta johtuvien toiminnan muutosten vuoksi. Kaupunginvaltuusto on lisännyt 16.6.2021 päätöksellään 3,5 miljoonaa euroa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan avustuspäärärahoihin, josta merkittävä osa tullaan esittelijän ehdotuksen mukaan suuntaamaan lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

Harrastuksia järjestävät toimijat ovat esittäneet laajasti huolta harrastuspudokkuudesta. Esimerkiksi Olympiakomitea on selvitykseensä nojaten esittänyt erityisen huolensa lasten ja nuorten harrastustoimintaa koskien perustuen lisenssimäärien vähenemiseen. Selvityksen mukaan vuonna 2020 seurat hankkivat 50 000 lisenssiä vähemmän kuin edeltävänä vuonna ja alle 18-vuotiaiden osalta lisenssien määrä vähentyi 27 000:lla, mikä merkitsee 8 % tiputusta.

Helsingissä ja Suomessa yleisesti ottaen harrastamisen tilanne on ennen pandemiaa ollut melko hyvä. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn

mukaan alakoululaisista 90,9 % harrastaa jotakin viikoittain, kun yläkoululaisilla luku on peräti 96,2 %.

Helsingissä käynnistettiin 19.4.2021 Suomen harrastamisen mallin mukainen toiminta, jossa kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialat järjestävät yhteistyössä kumppaneiden kanssa harrastustoimintaa 3.–9.-luokkalaisten omalla koululla koulupäivän jälkeen. Harrastuksia luonnehtii maksuttomuus, matala kynnys, yhdenvertaisuus, lapsi-, nuori- ja perhelähtöisyys sekä harrastusten laadukkuus ja turvallisuus. Yksi mallin tavoitteista on tavoittaa myös harrastamaton 10% lapsista ja nuorista. Syyskuussa 2021 toiminta on käynnissä 92 helsinkiläisessä koulussa ja tulee laajenemaan syksyn 2021 aikana kaikkiin 102 helsinkiläiseen peruskouluun.

Suomen harrastamisen mallin käynnistyminen on konkreettinen ja laaja-alainen toimenpide harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi ja sen takaamiseksi, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus harrastukseen.

Koronapandemian jälkihoidossa tulee kiinnittää kaupungin yhteisin, laaja-alaisin toimenpitein huomiota siihen, että nuorten jaksamisesta ja mielenterveydestä pidetään huolta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla tämä tarkoittaa alueellisen nuorisotyön vahvistamista nuorten määrän kasvaessa, nuorten työllistämisen edistämistä, harrastamisen tukitoimia sekä myös kohdennettua nuorisotyötä ja tukea niille nuorille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Nuorisopalveluissa jo käytössä olevan PD-mallin vaikuttavuutta pyritään parantamaan paikkatietoa hyödyntämällä.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta katsoo, että lasten ja nuorten harrastamistoiminnan palautumiseksi koronan jälkihuollossa tulee hyödyntää Suomen mallin mukaista harrastustoimintaa, tukea harrastustoimintaa järjestävien yhteisöjen toimintaedellytyksiä toiminta- ja muilla avustuksilla sekä vahvistaa alueellista ja kohdistettua nuorisotyötä niiden nuorten tukemiseksi, jotka ovat pahiten kärsineet koronatilanteen aiheuttamista rajoituksista.

Lautakunnan mukaan jälkihuollossa on myös hyvä tarkastella eri ikäryhmien ja alueiden harrastamisaktiivisuutta ja erityisesti harrastuspu-dokkuutta.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta 22.9.2021 mennessä lausuntoa Paavo Arhinmäen ja 12 muun valtuutetun talousarvioaloitetta määrärahan osoittamiseksi koronan jälkihoito-ohjelmaan, jolla tuetaan lapsia ja nuoria. Aloite kokonaisuudessaan on liitteenä.

07.09.2021

Talousarvion laatimisohjeiden mukaisesti lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä sosiaali- ja terveyslautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Martti Rasa, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28748
martti.rasa(a)hel.fi
Reetta Sariola, kehittämissyksikön päällikkö, puhelin: 310 32987
reetta.sariola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioaloite, Määrärahan osoittaminen koronan jälkihoito-ohjelmaan, jolla tuetaan lapsia ja nuoria, Arhinmäki Paavo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano